

รายวิชา สังคมศึกษา

รหัส ส๑๕๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เรื่อง หลักการของสหกรณ์

ครูผู้สอน ครูนจักษ์ สุขเจริญ

หลักการของสหกรณ์

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ระบุหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์ได้
๒. วิเคราะห์และจำแนกหลักการสำคัญและประโยชน์ของสหกรณ์
๓. สามารถประยุกต์หลักการและประโยชน์ของสหกรณ์เพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน

ความหมายสหกรณ์

การรวมกลุ่มของบุคคลมากกว่า ๑๐ คนขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ เพื่อดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจร่วมกัน โดยไม่มุ่งหวังผลประโยชน์

ที่มาภาพ http://www.digitalschool.club/digitalschool/social๒_๑_๑/m๕_๒/content/socialeconomic/lesson๓/item๓_๒.php

ร่วมด้วยช่วยกันเรียนรู้

ข้อตกลงในการทำงานกลุ่ม

๑.

ใช้คำพูดที่เหมาะสม

๒.

ร่วมมือกันทำงานอย่างตั้งใจ
ตลอดการทำงาน

๓.

แสดงความคิดเห็นที่เป็น
ประโยชน์ต่อกลุ่ม

สหกรณ์แห่งแรกในประเทศไทย

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๙ รัฐบาลได้ตั้งอธิบดีกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ เพื่อให้มีอำนาจการจัดตั้งและจดทะเบียนสหกรณ์ พระราชวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงเป็นอธิบดีและนายทะเบียนสหกรณ์พระองค์แรก ได้รับจดทะเบียนสหกรณ์ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นในจังหวัดพิษณุโลก เป็นสหกรณ์แห่งแรกในประเทศไทย

ชื่อสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น สหกรณ์วัดจันทร์ จำกัด) ตั้งอยู่ตำบลวัดจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๙ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรบางตำบล ในท้องที่จังหวัดพิษณุโลกเป็นการทดลอง โดยมีเหตุผลว่าจังหวัดพิษณุโลกยังมีราษฎรไม่หนาแน่นและราษฎรส่วนมากเป็นคนจน หนีอพยพมาจากทางใต้ เพื่อจับจองทำประโยชน์ในที่ดินรกร้างว่างเปล่าราษฎรเหล่านี้ขาดแคลนเงินทุนต้องกู้ยืมและเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง ได้ผลไม่คุ้มทุนที่ลงไป ทำให้เป็นหนี้สิน

ที่มา : ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ ๑๖ จังหวัดเพชรบุรี สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์

ความรู้เพิ่มเติม

สหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย มีชื่อว่า สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้ จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๙ มีพระราชวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ เป็นนายทะเบียนสหกรณ์ มีสมาชิกเริ่มแรก ๑๖ คน ทุนดำเนินงาน ๓,๐๘๐ บาท ซึ่งเป็นเงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า ๘๐ บาท เงินทุนที่กู้ยืมจากบริษัทแบงก์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด (ธนาคารไทยพาณิชย์ในปัจจุบัน) จำนวนเงิน ๓,๐๐๐ บาท โดยมีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติเป็นผู้ค้ำประกัน

สหกรณ์แห่งแรก ในประเทศไทย

วันสหกรณ์แห่งชาติ

พระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ท่านมีคุณูปการต่อการสหกรณ์อย่างใหญ่หลวง ขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย จึงได้ถวายสมญานามแด่พระองค์ให้ทรงเป็นพระบิดา แห่งการสหกรณ์ไทยและให้ถือว่่าวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ เป็นวันสหกรณ์แห่งชาติ เพื่อรำลึก ถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ ตามวันที่ก่อตั้งสหกรณ์แห่งแรกตั้งกล่าว

ที่มา : ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ ๑๖ จังหวัดเพชรบุรี สำนักพัฒนาและถ่ายทอด เทคโนโลยีการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์

สหกรณ์แห่งแรก ในประเทศไทย

บิดาแห่งการสหกรณ์ของโลก

บุคคลแรกที่สอนให้คนทั่วไปรู้จักคำว่า “สหกรณ์” คือ โรเบิร์ต โอเวน ชายชาวอังกฤษ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้กำเนิดการสหกรณ์โลกขึ้น เดิมโอเวน เป็นคนยากจน แต่มีความเฉลียวฉลาด ทำให้เขาได้มีโอกาสเป็นผู้จัดการและมีหุ้นส่วนเป็นเจ้าของโรงงาน เขาเป็นนายจ้างที่มีความหวังดีต่อกรรมกร ทาวิธีช่วยเหลือ โดยสอนให้รู้จักช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อขจัดปัญหาความเดือดร้อน

ที่มา : ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ ๑๖ จังหวัดเพชรบุรี สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์

บิดาแห่งสหกรณ์ ของโลก

คำถามชวนคิด

สहरณ์แห่งแรกของประเทศไทยชื่อว่าอะไร

- ก. สहरณ์วัดจันทรไม่จำกัดสินใช้
- ข. สहरณ์ออมทรัพย์ลพบุรี
- ค. สहरณ์ประมง

คำถามชวนคิด

นักเรียนรู้จักสหกรณ์อะไรบ้าง

แนวคำตอบ

สหกรณ์โรงเรียน

สหกรณ์ร้านค้า

หลักการสหกรณ์

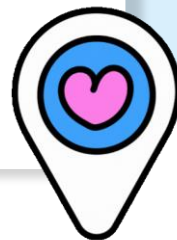

การดำเนินงานของสหกรณ์
ที่ยึดหลักการที่ทำกิจกรรมร่วมกัน
เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
ที่ได้จัดตั้งไว้

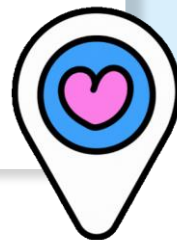
หลักการสหกรณ์

๑. การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง
๒. การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย
๓. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก
๔. การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

หลักการสหกรณ์

๕. การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ
๖. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์
๗. การเอื้ออาทรต่อชุมชน

๑. การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

การรับสมาชิกตามความสมัครใจ
โดยไม่กีดกันทางเพศ เชื้อชาติ
ศาสนา

๒. การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

มีการร่วมกันกำหนดนโยบาย
และการตัดสินใจด้วยกัน

๓. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

๑. สมาชิกมีส่วนร่วมในการถือหุ้นกับสหกรณ์ของตนเองอย่างเสมอภาคกัน
๒. มีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้เงินทุนของสหกรณ์ตามแนวประชาธิปไตย

๓. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

- ๓. มีส่วนร่วมในการใช้บริการจากสหกรณ์
- ๔. มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากสหกรณ์

๓. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

๕. สหกรณ์จัดสรรรายได้ส่วนเกินเป็นเงินสำรอง เพื่อเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์
๖. สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนการถือหุ้นใน อัตราที่จำกัด เรียกว่า เงินปันผล ได้รับเฉลี่ยคืน ตามสัดส่วนของปริมาณธุรกิจที่สมาชิกได้ทำกับ สหกรณ์

๔. การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

ที่มาภาพ <https://district.cdd.go.th/takuathung/>

เป็นการปกครองอย่างอิสระ ที่พึ่งพาตนเอง มีการควบคุมโดยสมาชิก หากสหกรณ์จะมี ข้อตกลงผูกพันกับองค์การอื่นใด ซึ่งรวมถึง หน่วยงานรัฐ สหกรณ์ต้องกระทำการ ดังกล่าว ภายใต้เงื่อนไขตามแนวทาง ประชาธิปไตย

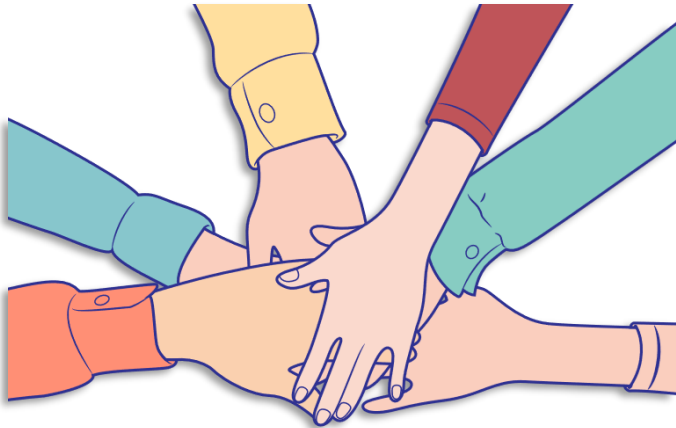

๕. การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ

สหกรณ์พึงให้การศึกษ อบรม แก่บุคลากร
สหกรณ์ (สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ
เจ้าหน้าที่ ผู้ตรวจสอบกิจการ และบุคคล
ทั่วไป)

๒. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือและความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ โดยร่วมมือระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ

๗. การเอื้ออาทรต่อชุมชน

สหกรณ์ดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อ
การพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญ
ยั่งยืนตามนโยบาย ที่สมาชิกเห็นชอบ

ขั้นปฏิบัติ

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถาม
ต่อไปนี้

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

1. ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

คำชี้แจงครูปลายทาง

1. ครูให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้
2. ครูเดินดูและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม

ใบงานที่ ๑๗ เรื่อง หลักการของสหกรณ์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง นวัตกรรมสู่เศรษฐกิจพอเพียง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง หลักการของสหกรณ์
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง : ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ใครคือบิดาแห่งการสหกรณ์

ตอบ.....
.....

๒. สหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย มีชื่อว่า

ตอบ.....
.....

๓. สหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย จัดทะเบียนใด

ตอบ.....
.....

๔. ประโยชน์ของการจัดตั้งสหกรณ์

ตอบ.....
.....

๕. ใครนับเป็นบิดาแห่งการสหกรณ์ของไทย

ตอบ.....
.....

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

ใบงานที่ ๑๗

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

๑. ใครคือบิดาแห่งการสหกรณ์

.....
.....

๒. สหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย มีชื่อว่า

.....
.....

๓. สหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย จดทะเบียนเมื่อใด

.....
.....

๔. ประโยชน์ของการจัดตั้งสหกรณ์

.....
.....
.....

๕. ใครนับเป็นบิดาแห่งการสหกรณ์ของไทย

.....
.....
.....

แนวคำตอบ

๑. ใครคือบิดาแห่งการสหกรณ์

โรเบิร์ต โอเวน เป็นชาวอังกฤษ ถือเป็นผู้ให้กำเนิดการสหกรณ์ขึ้นในโลก

.....

๒. สหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย มีชื่อว่า

สหกรณ์วัดจันทร์ไม่จำกัดสินใช้

.....

.....

๓. สหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทย จดทะเบียนเมื่อใด

จดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๕๙

.....

.....

๔. ประโยชน์ของการจัดตั้งสหกรณ์

สมาชิกจะได้รับผลตอบแทนตามสัดส่วนของการถือหุ้นในสหกรณ์ ช่วยลดปัญหา
การถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง และนอกจากนี้ สมาชิกยังสามารถกู้ยืมเงิน
ได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

๕. ใครนับเป็นบิดาแห่งการสหกรณ์ของไทย

พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์

สรุปบทเรียน

สหกรณ์ คือ กลุ่มบุคคลที่รวมกลุ่มกันเพื่อ
ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยยึดหลัก
ประชาธิปไตยโดยไม่มุ่งหวังผลกำไรและ
แบ่งปันผลประโยชน์ด้วยความยุติธรรม

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

ประเภทของสหกรณ์

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๑๘

เรื่อง ประเภทของสหกรณ์

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

